

УДК 377.3
ББК 74.56О.Ю. Пінаєва, С.А. Кулуняк
м. Вінниця, Україна**ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ТВОРЧИХ СПРАВ ПРИ
ВИКЛАДАННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ПТНЗ**

Постановка проблеми. В умовах реформування професійної освіти сучасні умови вимагають нових підходів до організації навчання, які б сприяли формуванню і розвитку учнів. Навчання має бути зорієнтовано на використання нових педагогічних технологій, які передбачають розвиток творчої особистості, формування активності, пізнавальна самостійність, здатності творчо підходити до розв'язування навчальних, життєвих завдань. Усе більшої актуальності набуває підготовка кваліфікованого робітника сфери послуг. Рівень обслуговування клієнтів сучасного салону-перукарні настільки високий, що його вже не може вдовільнити тільки технологічно грамотне виконання майстром операцій, без творчої фантазії, без вміння запропонувати нюанси, відповідні напрямкам моди сьогодення. Цей позитивний процес відбувається непросто, оскільки потребує належного рівня підготовки робітників, що у свою чергу, передбачає перехід на новий якісний рівень їх підготовки. Проте, як показують результати проведеного нами дослідження більшість сучасних викладачів перукарської справи ніколи не готували себе для роботи в якості педагога. Це найчастіше випускники ПТНЗ і практикуючі майстри-перукарі, які отримали відповідну професійну, але не педагогічну освіту.

Аналіз раніше виконаних робіт. Нині питання підготовки кваліфікованих робітників з перукарської справи вивчене недостатньо. Аналіз науково-педагогічної і методичної літератури, дає підставу для висновку, що дане питання розглянуто не достатньо. Викладачам спеціальних дисциплін нерідко доводиться на особистому досвіді виробляти власну, далеко не бездоганну, методику викладання дисципліни.

Метою статті є визначення основних напрямків удосконалення принципів і методів професійного навчання з перукарської справи.

Виклад основного матеріалу. Сучасне навчання стоїть перед прикрим фактом: в умовах традиційних форм та методів навчання, учні, пасивно отримуючи інформацію, не вміють здобувати її самостійно і застосовувати на практиці. Цілеспрямований розвиток індивідуальності можливий лише тоді, коли теорія освіти не декларуватиме необхідність творчості педагога і творчості учнів, а систематично за допомогою доцільних методів втілюватиме її у навчально-виховному процесі.

Особисто - зорієнтоване навчання у цьому плані є досить перспективним, оскільки воно виходить із самостійності особистості, її духовності та суверенності. Його метою є формування людини як неповторної особистості. Відповідне методичне забезпечення має ґрунтуватися на діалогічному підході, який визначає суб'єктивну взаємодію учасників педагогічного процесу, їх само актуалізацію і само орієнтацію.

Визначальним для особисто – зорієнтованого навчання має бути діалог у системі «педагог-дитина» на основі її розуміння, прийняття і визначення.

Те, що людина не може не пройти стадію дитинства, пояснює і значення гри в її розвитку. Не випадково гра є, за словами Л. Виготського, «провідною лінією розвитку учнів». Початкова ігрова діяльність з'являється тоді, коли учні, не без впливу дорослих, беруть на себе ту або іншу роль. Цей початок міститься і в мистецтві як вільній і творчій діяльності.

Колективна творча справа (КТС) - резерв підвищення ефективності навчально-виховного процесу та взаємодії і взаєморозуміння між учителем і учнями. Гра, якщо вона правильно організована, більше ніж яка-небудь інша діяльність дозволяє всебічно та з

більшою повнотою розвивати самостійність і самодіяльність учнів на уроках спеціальних дисциплін.

Вміле поєднання індивідуальних, групових, масових форм навчання сприяє підвищенню успішності та якості знань учнів, допомагає їм долати соціально-педагогічні бар'єри, які виникають у процесі навчання;

Під час проведення КТСучні виконують різноманітні вправи і завдання, зокрема й творчі, виступають в ролі організаторів, консультантів, виховується їхня активність, самостійність, бажання вчитися, розвиваються пізнавальні інтереси, формується позитивне ставлення до виконаної роботи.

В грі учні створюють уявну ситуацію. Як відзначив відомий грузинський психолог Д. Узнадзе, гра переходить в працю дорослої людини.

Різні дослідники і мислителі накладають одну теорію гри на іншу – К. Грос, Р.Спенсер, К. Бюлер, З.Фрейд та інші. Кожна з них неначе відображає один з проявів багатогранного явища гри, і жодна, мабуть, не охоплює справжнього її ества.

Протягом існування професійно-технічної школи - з моменту її зародження і до наших часів - провідною організаційною формою навчання є урок. Правильно побудована, вміло викладена інформація виступає найкращим засобом передачі знань. Проте час заняття суворо обмежений, його погоджено з навчальною програмою, а відступ від неї часто неможливий. Тому певну частину завдань навчання і виховання майбутніх кваліфікованих робітників слід вирішувати в позаурочний час. В різних джерелах наводяться різні переліки позаурочних форм, але на підставі розроблених критеріїв [3, с. 128] відбирається оптимальний вид діяльності учнів.

Організація навчального процесу в позакласному житті учнів має бути перш за все цікавою та яскравою. Розробка будь-якої КТС має бути зорієнтовано на потреби учнів. Тільки в тому випадку учні будуть зацікавлені, навчання буде спрямоване на позитив. Але однієї зацікавленості недостатньо. Обов'язковою умовою є розвиток творчого потенціалу і вдосконалення учня, як професійної особистості. Насамперед гра, оскільки йдеться про ігри вчителя і учня – це осмислена діяльність, тобто сукупність осмислених дій, з'єднаних загальною метою мотиву. Це творчий процес. Нами в процесі дослідження було проведено КТС, яка у подальшому здійснила розвиток професійної майстерності майбутніх кваліфікованих робітників з професії «Перукар».

Перукар – професія творча. А творчість не терпить буденності. Її потрібно розвивати, вдосконалювати як і професійні навички.

Тому при реалізації даного проекту було взяте за основу та втілене в життя таке творче педагогічне кредо – «не буває не талановитих дітей».

Головна мета: популяризація професії перукар, виховання естетичного смаку та любові до обраної професії.

Суб'єкти діяльності: учнівські групи 1-3 курсу з професії «Перукар (перукар-модельєр)».

Підготовчий етап полягає у виборі на конкурсній основі в кожній учнівській групі перукарів, кращого варіанту проведення КТС, тобто тижня професії і учасників (як правило, переможців групових конкурсів професійної майстерності).

Педагог (виконує функцію організатора) на рівні з учнями пропонує свої варіанти, обговорюються всі і обирається один для здійснення.

На другому етапі підготовки КТС в кожній групі вибирається рада справи (в яку входять чотири учні) на чолі з майстром. Спираючись на пропозиції своїх учнівських груп – ради справи всіх груп опрацьовують обраний варіант і створюють проект – враховуючи умови, вимоги, можливості для забезпечення активної участі кожного учня.

На третьому етапі відбуваються уточнення, конкретизація плану і організація безпосередньо виконання цього плану, який спрямовує увагу на заохочення ініціативи кожного учасника.

Тиждень перукарської справи

У програмі тижня:

Понеділок	<i>Відкритий урок майстра виробничого навчання Бойко О.В. Тема уроку: «Технологія виконання біозавивки».</i> Навчально – виробнича майстерня. Початок о 9.00 <i>Виставка гурткових робіт, «галерея» цитат...</i> <i>Початок 14³⁰ год., велика рекреаційна зала.</i> Конкурс стіннівок, презентація святкового випуску газети.
Вівторок	<i>Тема»Від смутку волосся січється, а від радості в'ється»</i> <i>Початок 14³⁰ год., велика рекреаційна зала.</i> Предметна олімпіада для груп I- II курсів. <i>Початок 11.00 – конференцзала</i>
Середа	«Віртуальний іміджмейкер» демонстраційна версія <i>Початок 14³⁰ год., велика рекреаційна зала.</i>
Четвер	<i>« Жертва моди»- розважальний конкурс.</i> <i>Початок 14³⁰ год., велика рекреаційна зала.</i> Навчальний семінар від ТМ «Londa» <i>Початок 11⁰⁰ год. Навчально – виробнича майстерня.</i> Конкурс професійної майстерності « З О Л О Т І Н О Ж И Ц І « <u>Номінація 1: «Небезпечна краса»</u> <u>Номінація 2: «Салонна жіноча стрижка та укладка»</u>
П'ятниця	<i>Відкриття конкурсу 9⁴⁵ год.</i> <i>Початок роботи конкурсанти 10⁰⁰, навчально-виробничі майстерні</i> <i>Демонстрація моделей 14⁰⁰ год. , актовa зала.</i> <i>Робота журі з 14.20-15.00. Дефіле переможців конкурсу професійної майстерності «Your Hair Awards»</i> <i>Нагородження призерів та підведення підсумків тижня 15⁰⁰, актовa зала.</i>

Нині у професійній освіті спостерігається швидкий перехід до використання технологій – комп'ютерів, засобів мультимедіа та інформаційних мереж, що спричиняє зміну форм організації навчання.

Розвиток перукарської справи тісно пов'язаний із сучасними інноваційними технологіями. Не можна вже уявити жодної сфери послуг, в якій не використовували б комп'ютерну техніку. Перукарська справа теж потребує комп'ютера. Один диск, наприклад, може містити цілу енциклопедію про перукарську справу, із відповідними ілюстраціями, технологічними картами, відповідаючи одній із тем. Створені програми дозволяють виконувати комп'ютерний підбір зачісок, стрижок і взагалі створювати образи. Основною перевагою цих програм є те, що людина наочно може побачити зміни своєї зовнішності не ризикуючи експериментально.

Так, наприклад, в програмі «Віртуальний іміджмейкер» дається можливість підібрати зачіску, враховуючи при цьому натуральний колір волосся, його довжину та тип. Спеціальні ефекти дозволяють змінювати кольорові нюанси та об'єм зачіски, підбирати аксесуари відповідно стилю та призначення (щоденного, ділового, вечірнього, і т.д.) Також великою перевагою програми є те, що на кожному етапі перетворень можна робити миттєві знімки (починаючи з введеної фотографії з цифрового фотоапарата або сканера).

Учні нашого училища із задоволенням працюють з такими програмами на уроках «Перукарської справи» та виробничого навчання. Тому що цікаво порівнювати різні варіанти створених моделей і спостерігати кінцевий результат технологічно складних перукарських робіт.

Однією з форм професійної майстерності є конкурси, чемпіонати та інше. Участь у будь-яких змаганнях суттєво впливає на рейтинг викладача, додає йому впевненості. Стати учасником конкурсу або чемпіонату перукарського мистецтва – це вже само по собі вдосконалення. Але щоб стати учасником масштабного конкурсу, необхідно пройти безліч етапів успішного відбору. І щоб перемогти необхідно мати окрім таланту, велике бажання перемоги, наполегливість та волю.

Для реалізації задуму створюються мікроколективи, які вирішують наступні питання:

1. Підготовка конкурсантів і моделей: вибір моделі відповідно до завдання під назвою «Небезпечна краса»; розробка зачіски включаючи колір волосся; одяг, макіяж, манікюр, аксесуари.
2. Ознайомлення з умовами конкурсу, характером та обсягом робіт і відведеним часом на виконання та принципами визначення переможців.
3. Підготовка робочого місця і обладнання.
4. Оформлення і організація запрошення для почесних гостей.
5. Розробка бланків оцінювання для членів журі та листа реєстрації гостей; оформлення положення проведення конкурсу, дипломів та листів нагородження.
6. Підготовка музичних привітань та музичних пауз.
7. Написання сценарію для ведучих конкурсу.
8. Організація призового фонду.

Основні вимоги: до участі в конкурсі допускаються учні, які мають найкращі показники з спецпредметів та виробничого навчання; учасник повинен мати власний спецодяг, інструменти та необхідні косметичні засоби.

Конкурсант повинен:

В категорії I – створити фантазійну зачіску, визначену практичним завданням «Небезпечна краса», забезпечити відповідність, оригінальність образу моделі, чистоту та технічність роботи;

В категорії II – «Салонна жіноча стрижка та укладка»

Система оцінки: За умови, що конкурсант має відповідний зовнішній вигляд, виконує встановлену норму часу, дотримується правил техніки безпеки, раціонально організовує робоче місце, якісно виконує роботу може отримати максимальну кількість балів в категорії I, II – 25 балів (техніка виконання, колір волосся, чистота виконання, відповідність образу).

Оцінку робіт проводить компетентне журі у складі директорів успішних салонів-перукарень (потенційних роботодавців) та провідних майстрів-перукарів. Переможці конкурсу та активні учасники колективної творчої справи нагороджуються дипломами ті цінними подарунками.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Основною організаційною формою навчання у професійно-технічних навчальних закладах є урок. Шляхом вдосконалення професійної майстерності учнів у ПТНЗ можуть бути колективні творчі справи, а саме проведення конкурсів професійної майстерності. Які ми можемо з максимальною ефективністю використати для розв'язання завдань різнобічного розвитку учнів, їхнього морального, професійного, естетичного виховання. Урахування дії конкретних передумов та чинників дасть змогу викладачу вибрати таку форму проведення колективної творчої справи, яка забезпечуватиме оптимальний рівень знань та практичних навичок учнів з професії «Перукар (перукар-модельєр)».

Література:

1. Горбатюк Н. А. Основи перукарської справи / Горбатюк Н. А. – Грамота, 2005. – 576 с.
2. Гороль П. К.. Обчислювальна техніка і технічні засоби навчання: за ред. проф. Р. С.Гуревича / Гороль П. К., Гуревич Р. С. – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 1999. – 324 с.

3. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах / Гуревич Р. С. – К. : Вища шк., 1998. – 229 с.
4. Гутиря Л. Г. Сучасна перукарська справа: підруч. для проф.-техн. закладів / Гутиря Л. Г. – Харків: Фоліо, 1997. – 464 с.
5. Милованова В. И. Преподавание курса «Парикмахерское дело»: метод. пособие для СПТУ / Милованова В. И. – М.: Высш. шк., 1988. – 111с.

В статье рассматриваются проблемы организации учебного процесса. Раскрываются теоретические аспекты преподавания специальных дисциплин и методики проведения профессионально направленных коллективных творческих дел у ПТУ. Особенное внимание уделяется видам позаурочной работы, их специфическим особенностям при подготовки учеников с профессионального обучения.

У статті розглядаються проблеми організації навчального процесу. Розкриваються теоретичні аспекти викладання спеціальних дисциплін і методики проведення професійно направлених колективних творчих справ у ПТНЗ. Особлива увага приділяється видам позаурочної роботи, їх специфічним особливостям підготовці учнів з професійного навчання.

This work is devoted to the problems of good organization of the process of training. The theoretical aspects of methodology of the teaching of book-keeping at colleges are considered in this work. Great attention is paid to the hairdressing (hairdressing designer). Nail – designer their special features in the process the training of the students at colleges.

УДК 82(07):377.1
ББК 74.200

Т.І. Рузяк
м. Львів, Україна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ВИЩИХ ПРОФЕСІЙНИХ УЧИЛИЩ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття) та нові державні стандарти професійної освіти висувають нові вимоги до майбутніх фахівців. Удосконалення підготовки кадрів для сфери обслуговування — одна з найважливіших умов підвищення соціальної ефективності та якості обслуговування населення, задоволення попиту споживачів. Характерною особливістю робітників сфери обслуговування є те, що стосунки фахівця з користувачем обслуговування належать до кола професійних обов'язків і регламентуються як правовими, так і моральними нормами. У зв'язку з цим, поряд із професійною майстерністю особливого значення набувають моральні якості робітника, його ставлення до праці, культура спілкування з клієнтами, вияв ініціативи у пропонуванні обслуговування. Актуальність проблеми формування професійної культури майбутніх фахівців зумовлена наявністю потреби суспільства у висококультурних кадрах, інноваційні вимоги до сучасного фахівця потребують перегляду організації, змісту, методик і технологій професійної освіти у вищих професійних училищах.

У науково-педагогічній літературі відображена низка питань щодо дослідження формування загальної та професійної культури фахівця (Г. Балл, І. Зязюн, С. Гончаренко, Г. Васянович, Г. Дегтярьова, О. Музальов, Л. Руденко, М. Лобур), професійної культури як інтегративного чинника фахової підготовки і виховання учнів професійно-технічних навчальних закладах (О. Траверсе), професійної культури учнів професійно-технічних навчальних закладів (В. Орлов) та ін.

Аналіз цих робіт, а також стан практики свідчать, що залишаються нерозв'язаними суперечності між соціальними вимогами до професійної культури робітника і реальним її рівнем у випускників вищих професійних училищ; необхідністю передачі молоді емоційно-ціннісного досвіду та недостатньою мотивацією учнів вищих професійних училищ до